

AB Parts & Paomees

anette.parts@europaskolan.nu

Rektorn vid Europaskolan på Södermalm

ulf.jonsson@europaskolan.nu

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Europaskolan på Södermalm
i Stockholms kommun

Tillsyn i Europaskolan på Södermalm

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Europaskolan på Södermalm besöktes av Skolinspektionen den 10 och 11 oktober 2013.

Fakta om skolan

Europaskolan på Södermalm är en fristående skola med förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9 samt fritidshem i Stockholms kommun. Huvudman för skolan är AB Parts & Paomees (orgnr. 556702-5696). Från och med läsåret 2013/14 har skolenheten utökats med två klasser, som hade planerats att starta i en annan av huvudmannens nyligen godkända verksamheter.

Vid tidpunkten för tillsynen har skolan 26 elever i förskoleklassen och totalt 387 elever i grundskolan årskurserna 1-9. Fritidshemmet omfattar elever till och med årskurs 3, men kan i vissa fall även erbjudas äldre elever. I fritidshemmet finns 107 elever från förskoleklass och årskurserna 1-4. Skolan leds av en rektor som är ny i sin befattning från läsåret 2013/14. Till sin hjälp har rektor två biträdande rektorer, varav den ena även har rollen som koordinator för årskurserna 6-9 på Middle Years Programme (MYP). Det finns även en koordinator för förskoleklassen och årskurserna 1-5 på Primary Years Programme (PYP). Indelningen i PYP och MYP sker i enlighet med den internationella läroplanen, International Baccalaureate Organisation (IBO), som skolan använder som ett komplement till den nationella läroplanen. Skolans koordinatörer ansvarar för den pedagogiska utvecklingen, lärarnas planering och utveckling samt vidareutbildningar inom arbetslaget.

Den pedagogiska verksamheten på skolan är organiserad i tre arbetslag: fritidshem, PYP 1-6 (förskoleklass och årskurs 1-5) samt MYP 1-4 (årskurserna 6-9). Skolan anordnar viss del av undervisningen på engelska (högst 50 procent), vilket de har godkännande för.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i matematik läsåret 2011/12 nådde 92 procent av de 24 elever som gjorde provet kravnivån på samtliga delprov. För riket var motsvarande resultat 72 procent. För ämnesprovet i svenska visar SIRIS att nästintill 80 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov, att jämföra med 74 procent för riket som helhet. Den nationella statistiken för årskurs 3 läsåret 2012/13 är vid tiden för

beslut inte publicerad. Skolan har ingen samlad redogörelse för de samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurs 3 i de ämnen där nationella kunskapskrav finns.

Årskurs 6

SIRIS visar att 94 procent av eleverna i årskurs 6 nådde kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i matematik. Motsvarande siffra för ämnet svenska läsåret 2011/12 var 93 procent, att jämföra med rikets resultat som var 79 procent i matematik och 82 procent i svenska. Det saknas data i SIRIS för vilka resultat som uppnåddes i engelska. Enligt skolans samlade kunskapsresultat uppnådde nästintill 100 procent av eleverna i årskurs 6 kunskapskraven i ämnet engelska. I ämnet svenska uppnådde 100 procent av eleverna betyget E eller högre. Skolans sammanställning över ämnet matematik visar att nästintill 100 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i matematik. Skolan har ingen samlad redogörelse för de samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurs 6 för övriga ämnen där nationella kunskapskrav finns.

Årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet år 2013 var enligt SIRIS 273,6 poäng, jämfört med 212,8 poäng för riket. Under de senaste fem åren har meritvärdet i Europaskolan på Södermalm varierat mellan 260,9 poäng som lägst (år 2012), och 274,1 poäng som högst (år 2011). Andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen år 2013 var 91 procent. Motsvarande siffra för riket var 77 procent. Under de senaste fem åren har andelen elever som nått målen i samtliga ämnen varierat mellan 79 procent som lägst (år 2012), och 97 procent som högst (år 2009).

Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program respektive yrkesförberedande program år 2012 var 100 procent.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att eleverna vid Europaskolan på Södermalm ges goda förutsättningar att nå de nationella målen och skolan uppvisar över lag goda kunskapsresultat. Tillsynen visar att skolan identifierar elever i behov av särskilt stöd och enligt rektor, elevhälsa, lärare och elever ges eleverna det särskilda stöd som en utredning visar att de behöver. Både elever och lärare uppvisar engagemang i utbildningen och det råder ett gott klimat mellan elever och personal. Eleverna bedöms ha reellt inflytande över sin utbildning och erbjuds ett varierat arbetssätt.

Under tillsynen framkommer att ämnena slöjd och hem- och konsumentkunskap saknar material och nödvändig utrustning för att eleverna ska ges förutsättningar att uppnå kunskapskraven i dessa ämnen.

Det framkommer även att skolenheten till viss del saknar lärare som är behöriga att undervisa i det ämne och på den nivå som de undervisar i. Detta gäller bland annat ämnena slöjd och hem- och konsumentkunskap. Dessutom saknar ett flertal undervisande lärare lärarexamen godkänd av Skolverket.

Skolan bedriver ett värdegrundsarbete, som utgår från IBO: s internationella läroplan, men ändå överensstämmer med den nationella läroplanen (Lgr 11). Det finns dock brister i skolans plan mot kränkande behandling. Av planen framgår att det bedrivs ett förbyggande och främjande arbete samt att planen följs upp, men det går inte att utläsa vad som gäller varje enskild verksamhet, såsom förskoleklass, grundskola samt fritidshem. Det framgår inte heller av planen att den avser Europaskolan på Södermalm och det är således oklart vilken av huvudmannens skolenheter som den avser.

Både rektor och huvudman bedöms ha goda kunskaper i skolans inre arbete och vara väl förtrogna med den undervisning som bedrivs. I intervjuer med lärare och rektor framkommer det att undervisningen utvärderas och att man reflekterar över elevernas måluppfyllelse, men att det inte sker någon samlad analys över respektive ämne i skolans samtliga årskurser. Skolan behöver utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med dokumentation kring utvärderingar, uppföljningar och analyser av utbildningen. Det framkommer i intervju med rektor att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet är påbörjat och att det finns en plan, men att arbetet ännu inte är förankrat hos personalen.

Tillsynen visar att det i allmänhet råder arbetsro för eleverna och att elever och personal bemöter varandra med ömsesidig respekt. Vid lektionsbesök såg Skolinspektionen flera goda exempel på god undervisning och varierande arbetsformer. Skolan har ett välfungerande skolbibliotek som används aktivt av både elever och lärare i den pedagogiska verksamheten.

Skolans elevhälsa saknar funktionerna kurator och psykolog och arbetar inte förebyggande och hälsofrämjande i samtliga årskurser. Det finns inte heller tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (studie- och yrkesvägledning) för samtliga årskurser.

Slutligen finns det flera formella brister avseende utformning av slutbetyg och betygskatalog som behöver åtgärdas.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Europaskolan på Södermalm att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 13 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Europaskolan på Södermalm måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att slutbetyg utformas i enlighet med Skolverkets föreskrifter.
- Se till en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.
- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Betyg

Hur ett slutbetyg ska utformas framgår av Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan. I föreskrifterna anges att det av dokumenthuvudet på ett slutbetyg ska framgå namn på huvudman och namn på skolenhet.

Av insänt slutbetyg framgår att namn på huvudmannen saknas och att det inte framgår av betyget att det avser elev på Europaskolan på Södermalm, som skolenheten heter.

Skriftlig bedömning

Om ett godkänt betyg inte kan sättas för en elev i ett avslutat ämne ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges enligt skollagen.

Av insänt material framgår att Europaskolan har gett skriftliga omdömen då skolan inte har kunnat sätta ett godkänt betyg för elev efter avslutat ämne. Enligt skollagen ska benämningen vara skriftlig bedömning och inte skriftligt omdöme som Europaskolan på Södermalm har benämnt dokumentet. Skolan använder sig därmed av fel terminologi. Av de handlingar som har inkommit till Skolinspektionen framgår vilka kunskapskrav som eleven inte har uppnått inom ämnet men det saknas uppgifter om vilka kunskapskrav som eleven har uppnått i ämnet.

Betygskatalog

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att rättelser och ändringar av betyg ska anges i betygskatalogen, samt dateras och signeras av den som beslutade om betyget.

I studie av Europaskolan på Södermalms betygskatalog framgår att det förekommer betyg som rättats utan att dateras. Det framgår inte heller om det är en rättelse eller ändring av betyget som gjorts.

Individuella utvecklingsplaner (IUP)

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Vid dokumentstudier av de skriftliga individuella utvecklingsplanerna (IUP) framgår att en elevens kunskapsutveckling anges i förhållande till den internationella läroplanen från IBO. Någon beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen (Lgr11) och vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt finns inte. Det är viktigt att det framgår av individuella utvecklingsplanen vilka kunskapskrav som avses då en individuell utvecklingsplan följer eleven även vid exempelvis ett skolbyte.

Utredningen visar att skolan har brister i inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningens krav och AB Parts & Paomees föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen, Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan, SKOLFS 2011:157, Skolverkets föreskrifter om betygskatalog SKOLFS 2011: 123

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Europaskolan på Södermalm måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som dokumenteras och består i uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Rektorn bör också skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten. Kvalitetsarbetet omfattar såväl målen för verksamhetens genomförande som målen för barns och elevers lärande och utveckling. Det gäller såväl undervisningen som exempelvis studie- och yrkesvägledning och elevhälsan.

I intervjuer med rektor, lärare och huvudman framkommer att alla elevers individuella resultat följs upp och utvärderas och att vissa av skolans samlade kunskapsresultat har diskuterats i arbetslagen, exempelvis avseende betygsresultat i årskurs 9 och i de nationella ämnesproven. Det har dock inte gjorts analyser tillsammans med personalen kring de samlade kunskapsresultaten i de ämnen där det finns nationella kunskapskrav i årskurs 3 och 6. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2011/12 finns framåtsyftande uppnåendemålen för årskurs 3 i svenska och matematik, men det saknas en analys av vilka resultat som uppnåtts. Gällande årskurs 6 finns både uppnåendemål och resultatanalys för ämnena svenska, engelska och matematik och för årskurs 9 redovisas uppnåendemål och resultatanalys i ämnena matematik, engelska, svenska och de naturorienterande ämnen (NO). Av samtal med lärare för förskoleklass och årskurserna 1-6 framgår att resultaten från de nationella proven inte alltid diskuteras, men att det förs diskussion varje vecka om elevernas utveckling i förhål-

lande till kunskapskraven. Lärarna för årskurserna 7-9 uppger att det fort-löpande sker reflektion över elevernas resultat på individnivå, men att skolan behöver bli bättre på att analysera de samlade resultaten. Både rektor och huvudmannen bekräftar att det systematiska kvalitetsarbetet är ett utvecklingsområde och att det saknas dokumenterade sammanställningar på en skolövergripande nivå. Det saknas även systematiskt kvalitetsarbete gällande fritidshemmets arbete mot läroplanens mål samt gällande verksamheten i övrigt.

I det systematiska kvalitetsarbetet är det av stor vikt att följa upp verksamheten och att analysera resultaten i förhållande till de nationella målen, så att skolan utifrån detta arbete kan planera och utveckla utbildningen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och AB Parts och Paomees föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 och 6 §§ skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Europaskolan på Södermalm måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Enligt skollagen ska lärare ha utbildning för den undervisning de bedriver. Således ska lärarens utbildning överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. För lärare som anställts före den 1 juli 2011 och saknar lärarlegitimation gäller att de under en övergångsperiod får ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Det framgår av bifogad lärarförteckning och i intervju med rektor och huvudman att det finns lärare som har tillsvidareanställts före den 1 juli 2011 som saknar lärarutbildning, till exempel i ämnet slöjd för årskurserna 6-9. Det finns också tillsvidareanställda lärare som saknar en lärarexamen godkänd av Skolverket.

Utredningen visar att det finns brister avseende personalens utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och AB Parts & Paomees föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 § och 20 § skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag och 33 § lag om införande av skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Europaskolan på Södermalm måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att elever i samtliga årskurser har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att eleverna har tillgång till kurator och psykolog och att elevhälsan arbetar hälsofrämjande och förebyggande i samtliga årskurser.

Motivering*Studie- och yrkesvägledning (SYV)*

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Det är, enligt prop. 2009/10:165 s. 659, huvudmannen som bestämmer hur kompetensen för detta ändamål ska ordnas.

Det framgår av de intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever, lärare och rektor samt huvudman att en studie- och yrkesvägledare anlitas via entreprenad i nära samband med den årliga gymnasiemässan i Stockholm. Enligt rektor och huvudman ger en studie- och yrkesvägledare eleverna information både enskilt och i grupp under januari månad samma år som gymnasievalet ska göras. Vid behov kan enskild information ges vid flera tillfällen. Elever i årskurserna 1-8 har inte tillgång till studie- och yrkesvägledare, men lärarna tar upp en diskussion om olika yrkesval inför praktisk arbetslivsorientering (PRAO) i årskurs 8 på vårterminen. Eleverna i övriga årskurser erbjuds inte vägledning inför exempelvis språkval, utbildning och yrkesval.

Elevhälsa

Skollagen anger att det ska finnas elevhälsa i förskoleklassen och i grundskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med specialpedagogisk kompetens för detta arbete. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan med elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare framgår att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. Elevhälsans medverkan är också viktig rörande elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

I intervju med skolsköterska och personal med specialpedagogisk kompetens samt i intervju med lärare framgår att elevhälsan inte bedriver ett hälsofrämjande och förebyggande arbete i förskoleklassen, årskurserna 1-3 och i årskurs 7. Europaskolan på Södermalm saknar även tillgång till psykolog och kurator. Elever i behov av till exempel samtalsstöd hänvisas till att tala med lärare eller skolsköterska. Vid behov har skolan remitterat eller hänvisat vårdnadshavare till barn- och ungdomspsykiatrisk mottagning (BUP) eller annan extern expertis. Av intervju med rektor och huvudman framgår att funktionerna kurator och psykolog inte finns anställda hos huvudmannen och att det inte heller finns något upprättat avtal med en extern leverantör av elevhälsa kring dessa funktioner. Rektor och huvudman upplever inget behov av de saknade funktionerna, men om behov skulle uppstå uppges att de kan anlita expertisen externt. I samtal med elever på skolan har Skolinspektionen dock fått uppgift om att eleverna saknar framförallt en kurator på skolan. Även lärare uppger sig kunna se ett behov av kurator, då de i dagsläget ofta tar på sig rollen som kurator. I intervju med lärare bekräftas att skolan vid behov hänvisar vårdnadshavare och elever vidare till exempelvis BUP och att därmed ansvaret läggs utanför skolan.

Utredningen visar att eleverna vid skolan inte har tillgång till elevhälsa i enlighet med författningarna och att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Vidare framgår av utredningen att samtliga elever inte har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval och AB Parts och Paomees föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Europaskolan på Södermalm måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att det finns ändamålsenliga lokaler samt utrustning och andra lärverktyg för att syftet med utbildningen i ämnena slöjd samt hem- och konsumentkunskap ska uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska det för utbildningen finnas ändamålsenliga lokaler samt utrustning och andra lärverktyg för att utbildningens syfte ska kunna uppnås.

Slöjd

Elever ska inom ämnet slöjd, enligt det centrala innehållet i läroplanen, ges möjlighet att arbeta med metall, textil, trä samt olika materialkombinationer. De ska för detta erbjudas olika redskap och verktyg för att uppfatta de möjligheter och begränsningar som olika material erbjuder. Vidare framgår att elever ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att formge och framställa föremål i olika material med hjälp av lämpliga redskap, verktyg och hantverkstekniker. I kunskapskraven för årskurs 9 ökar kraven på kvaliteten i elevens formgivning och framställning samt kraven på att eleven använder handverktyg, redskap och maskiner på ett säkert och ändamålsenligt sätt för att nå de högre betygen. Det centrala innehållet för grundskolans högre årskurser i ämnet slöjd ställer därför krav på att den slöjdsal som nyttjas är utrustad med handverktyg, redskap och maskiner av olika slag.

I Europaskolan har eleverna under årskurserna 1-5 undervisning i "arts", vilket omfattar både bild och slöjd. Från och med årskurs 6 är slöjd (Design Technology) ett eget ämne. Elever från årskurs 9 uppger att de inte har arbetat så mycket praktiskt i ämnet. Enligt dessa elever utgör undervisningen "mer svenska än slöjd", då de ägnar cirka fyra veckor åt teori och en vecka åt praktiskt arbete. Samma elever uppger att det till övervägande del bedrivs slöjd i textila material, men att de under årskurs 6 fick tälja och att de vid annat tillfälle har arbetat med metalltråd. Enligt elever i intervjun har de inte fått reda på ämnets centrala innehåll och vilka kunskapskrav som de ska uppnå i slöjd.

Skolinspektionen uppmärksammar under verksamhetsbesöken att slöjdsalen är utrustad med symaskiner och en arbetsbänk samt en del mindre verktyg. För att eleverna ska kunna genomföra de moment som beskrivs i läroplanens centrala innehåll gällande den delen av slöjdamnet som avser trä och metall behöver eleverna också ha tillgång till en variation av handverktyg, redskap och maskiner. Denna tillgång är bristfällig i skolans slöjdsal. Rektor bemöter uppgifterna med att skolan arbetar i "units" som omfattar en kombination av samt-

liga slöjdarter, vilket innebär att man under vissa "units" arbetar i trä och metall. Rektor uppger även att undervisningen i slöjd kompletteras med besök i Slöjdhuset (tillhörande Stockholms Läns Museum), som bedriver viss kursverksamhet inom hantverk, för arbete i trä- och metallslöjd. Vidare uppger rektor att det finns en del material på skolan för den delen av slöjdämnet. Av intervju med lärare för årskurserna 7-9 framgår att eleverna besöker Slöjdhuset i årskurs 6 och att eleverna bland annat tillverkade klockor och musikinstrument under vårterminen. Ingen av de intervjuade eleverna känns vid att det förekommer slöjd i extern lokal.

Rektor har kompletterat tidigare uppgifter med en av läraren upprättat planering över ämnet slöjd gällande vårterminen 2013. I den framgår att årskurs 7 hade praktiskt arbete i trä och metall under en vecka och praktiskt arbete i textila material under en vecka under terminen. Av samma planering för årskurs 9 framgår att eleverna arbetade praktiskt med att tillverka klockor i valfritt material under en vecka. Under ytterligare en vecka fanns möjlighet att arbeta praktiskt i valfritt material (trä, metall eller textil). Resterande tid av terminen dominerades av teoretiska inslag. Av planeringen för årskurs 8 höstterminen 2013 framgår att eleverna arbetade praktiskt med textila material under en vecka och med trådslöjd under en vecka. Under ytterligare en vecka arbetar dessa elever praktiskt med att producera genom återanvändning av olika material. Resterande tid av terminen domineras av teoretiska inslag. Av rektors komplettering framgår även att eleverna, tillsammans med slöjdlärare, besöker Slöjdhuset i Vasastan en gång under årskurs 6 och att eleverna då ges möjlighet till bearbetning av olika trämaterial med hjälp av olika verktyg och maskiner. Lokalen hyrs för enstaka tillfällen.

Personal på Slöjdhuset bekräftar att Europaskolan deltagit i enstaka aktiviteter där tillsammans med sin lärare och en av Slöjdhusets hårdslöjdskonsulenter under höstterminen 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 samt under enstaka tillfälle vårterminen 2012. Under dessa besök har eleverna fått tälja med kniv i färskt virke och fått inblick och information om Hemslöjdskonsulenternas verksamhet och Slöjdhusets verksamhet för unga. I telefonsamtal med personal på Slöjdhuset framgår att elever från Europaskolan framförallt har arbetat med handslöjd såsom att tälja, tova och arbeta med yxa under sina lektionstillfällen där. Detta bekräftas även i e-postmeddelande från Slöjdhuset till Europaskolan: "Genom dessa besök har eleverna fått tälja i färskt virke och fått inblick och information om Hemslöjdskonsulenternas verksamhet och Slöjdhusets verksamhet för unga".

På grund av verksamhetsförändringar och byte av lokal kommer Slöjdhuset inte kunna erbjuda lokal framöver.

Hem- och konsumentkunskap

Enligt läroplanen är syftet med ämnet hem- och konsumentkunskap att eleverna utvecklar kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtion i hemmet. I ämnets centrala innehåll beskrivs bland annat att bakning och matlagning med olika metoder ska ingå samt hur redskap och teknisk utrustning som kan användas vid bakning och matlagning används på ett säkert sätt

Elever i årskurs 3 uppger att de inte har hem- och konsumentkunskap, men att de bakar på fritidshemmet. Elever i årskurs 6 uppger att de hade hem- och konsumentkunskap i årskurserna 3 och 5, men att de då hade undervisningen i sitt klassrum. Av intervju med elever i årskurserna 7-9 framgår att varje klass delas i tre grupper om cirka åtta elever. Varje grupp har undervisning tre lektionspass per termin. I rundvandring med elever på skolan tar Skolinspektionen del av det undervisningsutrymme som används för ämnet hem- och konsumentkunskap. Det finns ingen separat lokal för ämnet, utan undervisningen bedrivs i en vrå i direkt samband med den gemensamma matsalen. Där finns en spis av storkökskaraktär. Endast en elev åt gången kan arbeta vid spisen. Övriga elever i gruppen arbetar vid bord med att till exempel skära eller hacka grönsaker. Eleverna uppger vidare att vissa uppgifter har utförts av eleverna i hemmet.

Rektor och huvudman samt lärare för årskurserna 7-9 uppger att eleverna övernattar på Barnens Ö för att koncentrationsläsa hem- och konsumentkunskap en gång på våren i årskurs 9. De elever som intervjuas från årskurs 9 känner inte till koncentrationsläsningen av ämnet på Barnens Ö. I intervju med lärare i förskoleklass och årskurserna 1-6 bekräftas att elever lagar mat hemma inom ämnet hem- och konsumentkunskap och att de fotograferar det de har lagat och berättar om det i skolan. Lärarna uppger att undervisningen i skolan bland annat omfattar områden som ekonomi och reklam. I intervju med lärare i årskurserna 7-9 framgår att om en elev är frånvarande vid ett av undervisningstillfällena i skolan så får denne delta i en annan grupps undervisning, eftersom det är få undervisningstillfällen per elev.

Enligt bifogad planering för årskurs 9 under 2012 framgår att den "unit" där Barnens Ö ingick i omfattade fem lektionspass, varav två lektioner med praktiskt arbete på Barnens Ö. Eleverna övernattade på Barnens Ö en natt tillsammans med skolans lärare i hem- och konsumentkunskap. Övernattningen skedde under första veckan på höstterminen och förberedelser inför resan, såsom exempelvis genomgång av recept och inhandling av varor genomfördes under tre lektionspass. Under vistelsen var eleverna uppdelade i grupper om fyra, som deltog i ett matlagningsmoment var; lunch eller middag första dagen alternativt frukost eller lunch andra dagen. Vid dessa tillfällen fanns möjlighet att prova olika tillredningsalternativ.

Enligt rektor kan det centrala innehållet i ämnet hem- och konsumentkunskap nås med den planering som finns för ämnet.

Ämnet hem- och konsumentkunskap förläggs till viss del i hemmet, vilket innebär att visst ansvar läggs över på elevens föräldrar och vad hemmet kan erbjuda i form av material.

I Skolverkets kommentarsmaterial till det centrala innehållet i ämnet i hem- och konsumentkunskap har innebörden tolkats till att eleverna ska få prova att koka, steka, fräsa, olika jäsmetoder samt olika redskap (teknisk utrustning) för bakning och matlagning. De ska också lära sig hygien och rengöring i samband med detta. Kraven förutsätter således att eleverna har hem- och konsumentkunskap i lokaler som möjliggör dessa moment.

Utredningen visar att skolan saknar ändamålsenliga lokaler samt utrustning och andra lärverktyg för att eleverna ska kunna uppnå syftet med utbildningen i ämnena slöjd och hem- och konsumentkunskap. Verksamheten uppfyller därmed inte författningens krav och AB Parts & Paomees föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Europaskolan på Södermalm en anmärkning.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Planen mot kränkande behandling återspeglar inte förhållandena i varje enskild verksamhet.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Rektor ska även se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen har en plan mot kränkande behandling, som benämns Europaskolans Likabehandlingsplan och således omfattar både skollagens bestämmelser och diskrimineringslagens områden. Det framgår inte om bifogad plan avser Europaskolan på Södermalm eller om planen avser hu-

vudmannens samtliga skolenheter. Vidare kan inte varje särskild verksamhet utläsas i planen, till exempel vad som framkommit i kartläggning gällande fritidshem och hur huvudmannen ska arbeta med detta. Detta trots att både personalen i fritidshemmet och skolans lärare uppger att det delvis råder skilda förutsättningar mellan verksamheterna. Med anledning av att planen mot kränkande behandling och skolans arbete mot kränkande behandling i övrigt motsvarar författningarnas krav och att det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete bedöms bristen som mindre allvarlig. AB Parts & Paomees tilldelas därför en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Undervisningsråd

Agnetha Hedenbergh
Föredragande

Bilaga:**Bilaga 1 Allmänt om tillsynen**

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.